

Malminetsinnän vastuujärjestelmä

ARVIOINTIPERUSTEET

Kriisinhallintavalmiuden arviointityökalu

Johdanto

Tätä asiakirjaa voidaan käyttää työkaluna, jonka avulla yhtiöt voivat arvioida tutkimusalueidensa kriisinhallintavalmiuden tasoa. Kriisinhallintavalmiuden kehitystä seurataan tämän arviointityökalun mukaisesti neljän tuloskriteerin avulla. Tuloskriteerit on jaettu puolestaan kolmeen malminetsinnän vaiheeseen yhtiön- ja paikallistasolla: Valmistelu, Tunnustelu ja malminetsintä sekä Lähtö/jälkihoito. Keskeiset tuloskriteerit voidaan erottaa toisistaan ja toiminnan kehitystä voidaan seurata vuosittain. Arviointityökalun noudattaminen myös yhdenmukaistaa yhtiöissä tehtäviä kriisinhallintavalmiuden arviointeja. Lisäksi tämän työkalun tarkoituksena on mahdollistaa yhtiön toiminnan ulkoinen tarkastus.

Kriisinhallintavalmiuden arviointi

Arviointityökalun tarkoituksena on tuloskriteerien avulla opastaa yhtiöitä kriisinhallinnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Arvioinnin tulisi:

- auttaa yhtiöitä kehittämään valmiuksiaan toimintansa seuraamiseen ja parantamiseen
- luoda perusta yhtiön toiminnan auditoinnille.

Vastuujärjestelmän mukaisesti tehtävässä arvioinnissa on käytettävä ammatillista harkintaa ja arviointityökalun soveltaminen edellyttää, että arvioinnin toteuttajalla on riittävä asiantuntemus arvioitavasta aihepiiristä ja hallintajärjestelmien arvioinnista. Arviointia toteutettaessa huomioidaan työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta. Arviointityökalu itsessään ei takaa kriisinhallintavalmiutta mutta sen avulla voidaan mitata toiminnan tasoa. Asiakirjan liitteenä on itsearvioinnin tarkistuslista (liite 2).

Tuloskriteerit

Kriisinhallintavalmiuden arvioinnille on asetettu seuraavat neljä tuloskriteeriä

1. Valmius kriisinhallintaan

Yhtiöllä tulee olla kriisinhallintasuunnitelma.

2. Sisäinen arviointimenettely

Yhtiön tulee tarkastaa, arvioida ja päivittää kriisinhallintasuunnitelma ja siihen liittyviä toimintatapoja ja ohjeita säännöllisesti. Niiden tulee vastata yhtiön tarpeita, toiminnasta aiheutuvia riskejä ja toimialan parhaita käytäntöjä.

3. Koulutus ja harjoittelu

Yhtiössä järjestetään vuosittain kriisinhallintaa sisältävää koulutusta sekä tähän liittyvä harjoitus jossa testataan kriisinhallintasuunnitelman toimivuutta.

4. Jälkivalmius

Yhtiöllä on valmius vastata malminetsinnän päättymisen jälkeisiin mahdollisiin valituksiin, yhteydenottoihin ja keskusteluun koskien yhtiön toimintaa ja sen ympäristö – ja muita vaikutuksia.

Kukin tuloskriteeri voidaan arvioida hyväksytyksi tai hylätyksi. Arvioijan tulee arvioida täyttääkö yhtiön ja sen paikallistason toiminta tuloskriteerien arviointiperuste vaatimukset vastaamalla itsearvioinnin tarkistuslistan kysymyksiin Kyllä tai Ei. Jos toiminnan osa-alue tai tuloskriteeri ei ole relevantti, arvioinniksi on merkittävä ”ei soveltu” (ei sov.).

Arvioinnit yhtiön- ja paikallistasolla

Yhtiön odotetaan arvioivan kriisinhallinnan tulokriteerit yhtiön ja sen jokaisen tutkimusalueen osalta. Tulokriteerien arviointia suunniteltaessa tulee huomioida eri malminetsinnän harjoittajien organisaatorakenne, koska esim. kansainvälisillä toimijoilla voi olla useita tasoja ja toimijaryhmiä kriisinhallintaan liittyen ja yhtiöt saattavat luokitella tutkimusalueitaan eri tavoin. Tässä arviointityökalussa keskitytään erityisesti Suomessa toimiviin yhtiöihin ja niiden tutkimusalueisiin.

Yhtiö: Pörssiyhtiö, konserni, divisioona

Tutkimusalue: Varaus- tai malminetsintälupa-alueiden rypäs. Voi pitää sisällään molemmat. Eri sijainneissa olevat tutkimusalueet (esim. eri paikkakunnilla) arvioidaan erikseen. Yhtiön yleisessä kriisinhallintasuunnitelmassa edellytetään paikallistasokohtaisen kriisinhallintaryhmän (Crisis Management Team, CMT) perustamista.

Arviointityökalu ja tulokriteerit on suunniteltu siten, että yhtiössä voidaan arvioida kriisinhallintavalmiutta yhtiön ja tutkimusalueen tasoilla. Tämän lähestymistavan avulla yhtiöt voivat tunnistaa organisaationsa vahvuudet ja heikkoudet.

Arviointiprosessi

On suositeltavaa, että arviointi sisältää haastatteluja, keskusteluja sekä asiakirjojen tarkastelua. Arviointiin tulee osallistua yhtiön tai tutkimusalueen johdon, malminetsintähenkilöstön, turvallisuus- ja ympäristöasioista vastaavat henkilöt. Arviointi edellyttää tarkastustoiminnan sekä hallintajärjestelmien arvioinnin tuntemusta sekä osaamista ja kokemusta kriisinhallinnasta.

Jos hankkeeseen osallistuu kaksi osapuolta, kuten yhteisyrityksessä, osapuolia kehoitetaan keskustelemaan keskenään siitä, kuka arvioinnin tekee ja tehdäänkö arviointi yhdessä vai erikseen niin, että tulokset kuvaavat osaltaan kummankin yhtiön toimintoja.

Arviointityökalun rakenne

Arviointityökalussa esitetään kunkin tulokriteerin osalta:

- tarkoitus, joka ilmaisee tulokriteerin tavoitteen
- arviointiperusteet jokaiselle toiminnan tasolle (kyllä/ei)
- ohjeita, jotka auttavat arvioijaa ymmärtämään kunkin tulokriteerin yleisen soveltamisalan ja jotka toimivat myös viitekehyksenä arviointihaastatteluja ja asiakirjojen tarkasteluja suoritettaessa yhtiön ja paikallistason arvioinneissa.
- usein esitettyjä kysymyksiä (FAQ, frequently asked questions), joiden avulla annetaan lisätietoja esimerkiksi keskeisten termien määritelmästä ja vastauksia yleisimpiin kysymyksiin.

KRIISINHALLINTAVALMIUDEN ARVIOINTITYÖKALU

Vaiheet

Tuloskriteerit

Vaihe 1. Valmistelu

1. Valmius kriisinhallintaan yhtiön tasolla

2. Koulutus, harjoittelu yhtiön tasolla;

3. Sisäinen arviointimenettely yhtiön tasolla

Vaihe 2. Tunnustelu ja malminetsintä

4. Valmius kriisinhallintaan paikallistasolla

5. Koulutus, harjoittelu yhtiön tasolla paikallistasolla

6. Sisäinen arviointimenettely paikallistasolla

Vaihe 3. Lähtö/jälkihoito

7. Jälkivalmius

Vaihe 1 – Valmistelu

Tuloskriteeri 1: Valmius kriisinhallintaan yhtiön tasolla

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiöllä on kriisinhallintasuunnitelma.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 1 Valmius kriisinhallintaan TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET <i><u>YHTIÖN TASOLLA</u></i>
Yhtiön johto on sitoutunut kriisinhallintavalmiuden kehittämiseen.
Yhtiössä on tunnistettu ja arvioitu toimintaan liittyvät riskitekijät. Yhtiö on laatinut toimintamallit ja suunnitellut toimenpiteet riskienhallintaan.
Riskiarviointien tulokset ja hallintakeinot on käsitelty ja hyväksytty yhtiön tasolla.
Yhtiössä on perustettu kriisinhallintaryhmä (Crisis Management Team, CMT), jolle on määritetty selkeät tehtävät ja vastuut.
Tiedottamisesta ja mediayhteistyöstä vastaava henkilö on nimetty ja koulutettu.
Kriisinhallintasuunnitelma on valvottu asiakirja, johon voivat tehdä muutoksia vain nimetyt henkilöt.
Kriisinhallintasuunnitelmasta ja avainhenkilöiden yhteystiedoista on tehty kirjallinen versio kaikille kriisinhallintaryhmän jäsenille.
Kriisitilanteen johtamiseen on osoitettu tila (johtamispaikka), johon on ennalta varattu tarpeelliset välineet ja viestiyhteydet.
Luettelo keskeisten viranomaisten ja sidosryhmien yhteyshenkilöistä ja – tiedoista on laadittu.
Luettelo keskeisten tiedotusvälineiden yhteyshenkilöistä ja – tiedoista on laadittu.
Kriisiviestintäsuunnitelma sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen on laadittu.

**Valmius kriisinhallintaan
USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ**

NRO LIITTEESSÄ 1.	KYSYMYS	SIVU
1	Mikä on kriisi?	Ks. sivu 10

Tuloskriteeri 2: Sisäinen arviointimenettely

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiö tarkastaa, arvioi ja päivittää kriisinhallintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä toimintatapoja ja ohjeita säännöllisesti. Niiden tulee vastata yhtiön tarpeita, toiminnasta aiheutuvia riskejä ja toimialan parhaita käytäntöjä.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 2 Sisäinen arviointimenettely TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET <i>YHTIÖN TASOLLA</i>
Yhtiön kriisinhallintasuunnitelma tarkastetaan, arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti seuraavissa tapauksissa: <ul style="list-style-type: none">• nimetyt vastuuhenkilöt vaihtuvat• toiminnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia (uusi alue, laajennus tms.)• toimintaan liittyvien turvallisuus- ja/tai pelastussuunnitelmien päivitysten yhteydessä kerran vuodessa.
Kriisinhallintasuunnitelman mukainen viestintä- ja ilmoitusjärjestelmä testataan vähintään kahdesti vuodessa.
Kriisinhallintaryhmän uudet jäsenet perehdytetään kriisinhallintasuunnitelmaan kahden kuukauden sisällä ryhmään liittymisestä, perehdytykset kirjataan koulutusrekisteriin.

Tuloskriteeri 3: Koulutus ja harjoittelu yhtiön tasolla

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiössä järjestetään vuosittain kriisinhallintaa sisältävää koulutusta sekä tähän liittyvä harjoitus, jossa testataan kriisinhallintasuunnitelman toimivuutta.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 3 Koulutus ja harjoittelu TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET <i>YHTIÖN TASOLLA</i>
Yhtiö järjestää vuosittain kriisinhallintaharjoituksen, jossa harjoitellaan kriisinhallintaryhmän toimintaa sekä testataan kriisinhallintasuunnitelman toimivuutta ja ilmoitus- ja viestintäyhteyksiä

Vaihe 2 – Tunnustelu ja malminetsintä

Tuloskriteeri 4: Valmius kriisinhallintaan paikallistasolla

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiöllä on paikallinen kriisinhallintasuunnitelma.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 4 Valmius kriisinhallintaan (alueen profilointi) TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET <i>PAIKALLISTASOLLA</i>
Alueella on tunnistettu ja arvioitu toimintaan liittyvät riskitekijät. Alueelle on laadittu toimintamallit ja suunniteltu toimenpiteet riskienhallintaan.
<u>Poronhoitoalueella</u> Mikäli toiminta voi aiheuttaa vaaraa luonnossa vapaana liikkuville poroille, on suunniteltu toimintamalli siihen, miten yhteistyössä paliskuntien kanssa porot saadaan pois vaara-alueelta. Toimintaohjeet on laadittu paliskuntien kanssa, ja ne koskevat myös muuta luontoa.
Alueen riskiarviointien tulokset ja hallintakeinot on annettu yhtiön johdon käyttöön.
Alueelle on perustettu kriisinhallintaryhmä (Crisis Management Team, CMT), jolle on määritetty selkeät tehtävät ja vastuut.
Alueella on nimetty ja koulutettu tiedottamisesta sekä mediayhteistyöstä vastaava henkilö.
Alueen kriisinhallintasuunnitelma on valvottu asiakirja, johon voivat tehdä muutoksia vain nimetyt henkilöt.
Alueen kriisinhallintasuunnitelmasta ja avainhenkilöiden yhteystiedoista on tehty kirjallinen versio kaikille kriisinhallintaryhmän (CMT) jäsenille.
Paikallisen kriisitilanteen johtamiseen on suunniteltu tila (johtamispaikka), johon on ennalta varattu tarpeelliset välineet ja viestiyhteydet.
Luettelo keskeisten viranomaisten ja sidosryhmien yhteyshenkilöistä ja – tiedoista on laadittu.
Luettelo keskeisten tiedotusvälineiden yhteyshenkilöistä ja – tiedoista on laadittu.
Kriisiviestintäsuunnitelma sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen on laadittu.

Alueen edustajat tekevät yhteistyötä paikallisen pelastuslaitoksen kanssa ja tapaavat säännöllisesti.

Tuloskriteeri 5: Sisäinen arviointimenettely paikallistasolla

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiö tarkastaa, arvioi ja päivittää kriisinhallintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä toimintatapoja ja ohjeita säännöllisesti. Niiden tulee vastata yhtiön tarpeita, toiminnasta aiheutuvia riskejä ja toimialan parhaita käytäntöjä.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 5

Sisäinen arviointimenettely

TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET *PAIKALLISTASOLLA*

Paikallistason kriisinhallintasuunnitelma tarkastetaan, arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti seuraavissa tapauksissa:

- nimetyt vastuuhenkilöt vaihtuvat
- toiminnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia (uusi malminetsintäalue, laajennus)
- toimintaan liittyvien turvallisuus- ja/tai pelastussuunnitelmien päivitysten yhteydessä kerran vuodessa.

Kriisinhallintasuunnitelman mukainen viestintä- ja ilmoitusjärjestelmä testataan vähintään kahdesti vuodessa.

Alueen kriisinhallintasuunnitelma on annettu yhtiön käyttöön.

Kriisinhallintaryhmän uudet jäsenet perehdytetään kriisinhallintasuunnitelmaan ryhmään liittymisen yhteydessä, perehdytykset kirjataan koulutusrekisteriin.

Tuloskriteeri 6: Koulutus ja harjoittelu paikallistasolla

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiössä järjestetään vuosittain kriisinhallintaa sisältävää koulutusta sekä tähän liittyvä harjoitus, jossa testataan kriisinhallintasuunnitelman toimivuutta.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 6 Koulutus ja harjoittelu TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET <i>PAIKALLISTASOLLA</i>
Alueella järjestetään vuosittain kriisinhallintaharjoitus, jossa harjoitellaan kriisinhallintaryhmän toimintaa sekä testataan paikallisen kriisinhallintasuunnitelman toimivuutta ja ilmoitus- ja viestintäyhteyksiä.
Täysimittainen kriisinhallintaharjoitus järjestetään joka kolmas vuosi yhteistyössä paikallisten viranomaisten ja/tai sidosryhmien kanssa.

Koulutus ja harjoittelu

USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO LIITTEESSÄ 1.	KYSYMYS	SIVU
1	Mikä on kriisi?	Ks. sivu 10
2	Mikä on kriisinhallintaharjoitus?	Ks. sivu 10
3	Kuinka arvioidaan tutkimusalueella toimivaa yhtiötä, jonka uutta kriisinhallintasuunnitelmaa ei ole vielä testattu täysimittaisella kriisinhallintaharjoituksella?	Ks. sivu 11
4	Voiko todellinen kriisi täyttää kriisinhallintasuunnitelman vaatimukset?	Ks. sivu 11

VAIHE 3 – Lähtö/jälkihoito

Tuloskriteeri 7. Jälkivalmius

Tarkoitus:

Varmistaa, että yrityksellä on valmius vastata malminetsinnän päättymisen jälkeisiin mahdollisiin valituksiin, yhteydenottoihin ja keskusteluun koskien yhtiön toimintaa ja sen ympäristö – ja muita vaikutuksia.

- Haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla tulee määritellä seuraavat asiat:

Tuloskriteeri 7 Jälkivalmius TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET <u>PAIKALLISTASOLLA</u>
Yritys on kartoittanut malminetsinnän päättymisestä mahdollisesti koituvat riskit.
Yrityksellä on kaikkien sidosryhmien yhteystiedot ajan tasalla.
Yrityksellä on nimetty yhteyshenkilö, joka huolehtii mahdollisiin sidosryhmien yhteydenottoihin vastaamisesta jälkihoidon aikana ja sen jälkeen
Yrityksellä on kriisinhallintasuunnitelma ongelmatilanteiden varalle.
Yrityksen työntekijät on koulutettu mahdollisia ongelmatilanteita varten.
Yritys tekee tarkkailukäyntejä määräajoin.
Turvallisuusohjeistus ja viestintävälineet ovat riittävät.

Liite 1. Usein esitettyjä kysymyksiä

1. Mikä on "kriisi"?

Kriisi on äkillinen tapahtuma, joka voi vaikuttaa merkittävästi yhtiön kykyyn jatkaa liiketoimintaansa.

On tärkeää erottaa toisistaan hätätilanne, josta paikallinen johto pystyy selviytymään sisäisten pelastussuunnitelmien mukaisesti, ja kriisi, joka edellyttää yhtiön toimivan johdon toimenpiteitä.

Kriisi voi aiheutua tai muodostua, jos

- hätätilanne aiheuttaa merkittävän uhan henkilöstölle tai lähialueiden asukkaille
- hätätilanne vaatii valtion toimenpiteitä
- tilanne ei ole enää omassa hallinnassa, vaan sen johtaminen siirtyy muihin käsiin
- tilanne saa kotimaisen tai ulkomaisen median kiinnostumaan
- tilanne todennäköisesti laajenee, eikä näköpiirissä ole välitöntä ratkaisua
- yhtiön maine voi vaarantua, kannattavuus voi heikentyä tai osakekurssi voi laskea.

Seuraavissa onnettomuustilanteissa voidaan tarvita kriisinhallintaa:

- **onnettomuudet malminetsintätyömaalla**, kuten vakavia loukkaantumisia tai omaisuusvahinkoja aiheuttavat onnettomuudet, tulipalo, rakennuksen romahtaminen, kaivauksen sortuminen, kemikaalivuoto, tulva, räjähdys, sähkökatko, jäätyminen tai vedensaannin keskeytyminen
- **luonnonkatastrofit**, kuten tulva, mutavyörymä, voimakas myrsky, metsä- tai maastopalo, jotka voivat vaarantaa henkilöiden turvallisuuden tai malminetsinnän ja estää kuljetukset ja tietoliikenteen alueella
- **lääketieteelliset hätätilanteet** alueilla, joilla hoitoon on pitkä matka
- **ympäristöpäästöt**, öljyvuoto, jolla voi olla merkittävät vaikutukset ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen ja/tai ympäristöön.
- **poliittiset ja turvallisuusriskit**, kuten ilkivalta, haitanteko, vandalismi, kiristys, laittomat uhkaukset (esim. pommiihkaus, väkivalta) ja/tai varkaudet.
- **muut odottamattomat tapahtumat**, jotka voivat vaarantaa yhtiön tai sen urakoitsijoiden henkilöstön taikka paikallisen yhteisön jäsenten turvallisuuden tai vahingoittaa yhtiön mainetta vastuullisena yhteisön jäsenenä.

2. Mikä on kriisinhallintaharjoitus?

Kriisinhallintaharjoitusten tavoitteena on harjoitella ja testata kriisinhallintaryhmän ja muun organisaation osaamista ja valmiutta toimia laaditun suunnitelman mukaisesti. Samassa yhteydessä yleisesti testataan suunnitelman soveltuvuutta ja toimivuutta sekä kriisitilannetta varten varattujen tilojen sekä ilmoitus- ja viestintäyhteyksien toimivuutta ja muun välineistön toimivuutta.

Kriisinhallintaharjoituksia voidaan tehdä eri laajuisina ja tyyppisinä

Teoriaharjoitus tai simulaatio; table-top-harjoitus

Harjoitus on hyödyllinen kustannustehokas menetelmä harjoitella kriisinhallintataitoja ja auttaa kriisinhallintaryhmää tunnistamaan kriisinhallintavalmiuden heikkoudet tai puutteet.

Harjoituksen järjestäjä on laatinut kuvitellun kriisin tapahtumille aikataulun. Kriisinhallinta- tai johtoryhmä analysoi useita tilanteita ja keskustelee niistä ennen päätösten tekemistä ja toimenpiteisiin ryhtymistä. Harjoituksen vaativuutta ja tapahtumien aikataulua voidaan muuttaa ryhmän toiminnan mukaan. Harjoituksen järjestävä ryhmä nostaa ongelmia esille ulkopuolisten tarkkailijoiden näkökulmasta.

Täysimittainen kriisinhallintaharjoitus

Täysimittainen kriisinhallintaharjoitus kannattaa yhdistää mikäli mahdollista esimerkiksi tutkimusalueella järjestettävään pelastusharjoitukseen jolloin kriisinhallintaryhmä reagoi tapahtumapaikalta tulevaan tilannetietoon. Harjoituksissa on myös hyvä olla viranomaisten ja sidosryhmien edustajia mukana, jolloin yhteistoimintaa ja viestintää voidaan harjoitella oikeiden toimijatahojen välillä.

3. Kuinka arvioida tutkimusalueella toimivaa yhtiötä, jonka uutta kriisinhallintasuunnitelmaa ei ole vielä testattu täysimittaisella kriisinhallintaharjoituksella?

Yhtiöllä on vuosi aikaa suunnitella ja toteuttaa täysimittainen kriisinhallintaharjoitus tutkimusalueella. Arvioija voi vastata tähän tuloskriteeriin myöntävästi, jos uusi suunnitelma on testattu vuosittaisten harjoitusten avulla.

4. Voiko todellinen kriisi täyttää kriisinhallintasuunnitelman vaatimukset?

Kyllä. Todellinen kriisi voi täyttää kriisinhallintasuunnitelman testaamisen vaatimukset, jos suunnitelma toteutettiin kriisiin reagoimiseksi ja kriisin jälkeen ryhmä kokoontui arvioimaan suunnitelman toteuttamista, ottamaan oppia ja tunnistamaan suunnitelman muutostarpeet. Arvioinnin tulokset tulee dokumentoida.

5. Täytyykö vuosittain järjestettävässä harjoituksessa käsitellä koko tutkimusalue?

Ei. Vuosittaisessa pienimuotoisemmassa harjoituksessa ei tarvitse käsitellä koko tutkimusaluetta. On parempi, että teoreettisissa harjoituksissa testataan erilaisia tilanteita ja malminetsinnän vaiheita, jotta ajan myötä koko kriisinhallintasuunnitelma testataan ja viimeistellään.

6. Kuinka yhtiössä, jonka johto toimii kaikkialla maailmassa, voidaan täyttää vaatimus kriisin johtamispaikan perustamisesta ja varustamisesta?

Yksi johtamispaikka ei välttämättä ole oikea ratkaisu yhtiölle, jonka johto ei toimi keskitetysti. Yhtiön tuloskriteeriin 1 voidaan silti vastata myöntävästi, jos on olemassa hyväksytty prosessi, jonka avulla yhtiön kriisinhallintaryhmä saadaan kokoon virtuaalisesti käyttämällä tekniikkaa hyväksi.

Keskeisten termien määritelmät

7. Mikä on ”järjestelmä”?

”Järjestelmä” tai ”hallintajärjestelmä” koostuu prosesseista, jotka yhdessä muodostavat järjestelmällisen kehyksen, jolla voidaan varmistaa, että tehtävät suoritetaan oikein, yhdenmukaisesti ja tehokkaasti määritellyn tuloksen saavuttamiseksi ja toiminnan jatkuvaksi parantamiseksi.

Hallintaa koskeva järjestelmäpohjainen lähestymistapa edellyttää toiminnan jatkuvaa parantamista; suunnittelua tavoitteen saavuttamiseksi, suunnitelman täytäntöönpanoa ja sen tarkastelua, onko toiminnalla saavutettu asetettu tavoite.

Hallintajärjestelmässä otetaan huomioon myös henkilöstö- ja resurssitarpeet sekä dokumentointia koskevat vaatimukset. Muita järjestelmiin liittyviä määritelmiä ovat

Käytäntö: Tehtävän suorittamiseen käytettävä epävirallinen ja dokumentoimaton menettelytapa.

Menettely: Virallistettu ja dokumentoitu kuvaus siitä, miten tehtävä suoritetaan.

8. Mitä ”vastuuvollisuus” tarkoittaa?

Vastuuvollisuus: Kriisinhallinnan suunnittelujärjestelmässä on määriteltävä osapuoli, joka on viime kädessä vastuussa kriisinhallinnan tehokkuudesta sekä kriisinhallintajärjestelmän kehittämisestä ja käyttöönotosta yhtiössä ja paikallistasolla. **Tätä vastuuta ei voida delegoida.**

Vastuuvollisen osapuolen käytettävissä on resurssit, joilla voidaan varmistaa, että käytössä on asianmukaiset järjestelmät (koulutus, laitteistot, viestintä jne.), jotta kriisinhallinnalle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa tehokkaasti.

9. Mitä ”vastuu” tarkoittaa?

Vastuu: Kriisinhallinnan suunnittelujärjestelmässä on määritelty erityisiä kriisinhallintaan liittyviä vaatimuksia ja tehtäviä, joista huolehtiminen on annettu paikallistasolla nimettyjen henkilöiden tehtäväksi. On tärkeää, että vastuista viestitään selkeästi, jotta jokainen ymmärtää, mitä häneltä odotetaan.

**Liite 2. Itsearvioinnin tarkistuslista
Kriisinhallinnan valmius yhtiön tasolla**

Toimipaikan nimi:		Yhtiön nimi:	
Arvioija:		Arviointipäivä:	

TODENTAVAT ASIAKIRJAT / TODISTEET:	
ASIAKIRJAN NIMI	SIJAINTI

Haastateltavat:			
NIMI	TEHTÄVÄNIMIKE	NIMI	TEHTÄVÄNIMIKE

Kysymys		Kyllä	Ei	Ei	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 1: VALMIUS KRIISINHALLINTAAN					
TULOSKRITEERI 1	Yhtiön johto on ilmaissut tukensa kriisinhallintavalmiuden kehittämiseksi.				
	Yhtiössä on tunnistettu ja arvioitu toimintaan liittyvät riskitekijät. Yhtiö on laatinut toimintamallit ja suunnitellut toimenpiteet riskienhallintaan.				
	Riskiarviointien tulokset ja hallintakeinot on käsitelty ja hyväksytty yhtiön tasolla.				
	Yhtiössä on perustettu kriisinhallintaryhmä (Crisis Management Team, CMT), jolle on määritetty selkeät tehtävät ja vastuut.				
	Tiedottamisesta ja mediayhteistyöstä vastaava henkilö on nimetty ja koulutettu.				
	Kriisinhallintasuunnitelma on valvottu asiakirja, johon voivat tehdä muutoksia vain nimetyt henkilöt.				
	Kriisinhallintasuunnitelmasta ja avainhenkilöiden yhteystiedoista on tehty kirjallinen versio kaikille kriisinhallintaryhmän jäsenille.				
	Kriisitilanteen johtamiseen on suunniteltu tila (johtamispaikka) johon on ennalta varattu tarpeelliset välineet ja viestiyhteydet.				
	Luettelo keskeisten viranomaisten ja sidosryhmien yhteyshenkilöistä ja -tiedoista on laadittu.				
	Luettelo keskeisten tiedotusvälineiden yhteyshenkilöistä ja -tiedoista on laadittu.				
	Kriisiviestintäsuunnitelma sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen on laadittu.				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin kysymyksiin, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>					
ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 1 OSALTA					Kyllä / Ei:

Kysymys		Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 2: SISÄINEN ARVIOINTIMENETTELY					
TULOSKRITEERI 2	Yhtiön kriisinhallintasuunnitelma tarkastetaan, arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti seuraavissa tapauksissa: <ul style="list-style-type: none"> - Nimetyt vastuuhenkilöt vaihtuvat • Toiminnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia (uusi alue, laajennus tms.) - Toimintaan liittyvien turvallisuus- ja/ tai pelastussuunnitelmien päivitysten yhteydessä kerran vuodessa. 				
	Kriisinhallintasuunnitelman mukainen viestintä- ja ilmoitusjärjestelmä testataan vähintään kahdesti vuodessa.				
	Kriisinhallintaryhmän uudet jäsenet perehdytetään kriisinhallintasuunnitelmaan kahden kuukauden sisällä ryhmään liittymisestä, perehdytykset kirjataan koulutusrekisteriin.				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason kysymyksiin, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>				
ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 2 OSALTA					Kyllä / Ei:

Kysymys		Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 3: KOULUTUS JA HARJOITUKSET					
TULOSKRITEERI 3	Yhtiö järjestää vuosittain kriisinhallintaharjoituksen, jossa harjoitellaan kriisinhallintaryhmän toimintaa sekä testataan kriisinhallintasuunnitelman toimivuutta ja ilmoitus- ja viestintäyhteyksiä.				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" tähän kysymykseen, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>				

Kriisinhallinnan valmius paikallistasolla

Paikallistason nimi:		Yhtiön nimi:	
Arvioija:		Arviointipäivä:	

TODENTAVAT ASIAKIRJAT / TODISTEET:

ASIAKIRJAN NIMI	SIJAINTI

Haastateltavat:

NIMI	TEHTÄVÄNIMI	NIMI	TEHTÄVÄNIMI

Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 4: VALMIUS KRIISINHALLINTAAN				
Alueella on tunnistettu ja arvioitu toimintaan liittyvät riskitekijät. Paikallistasolla on laadittu toimintamallit ja suunniteltu toimenpiteet riskienhallintaan.				
Alueen riskiarviointien tulokset ja hallintakeinot on annettu yhtiön johdon käyttöön.				
Alueelle on perustettu kriisinhallintaryhmä (Crisis Management Team, CMT), jolle on määritetty selkeät tehtävät ja vastuut.				
Alueella on nimetty ja koulutettu tiedottamisesta sekä mediayhteistyöstä vastaava henkilö.				
Alueen kriisinhallintasuunnitelma on valvottu asiakirja, johon voivat tehdä muutoksia vain nimetyt henkilöt.				
Alueen kriisinhallintasuunnitelmasta ja avainhenkilöiden yhteystiedoista on tehty kirjallinen versio kaikille kriisinhallintaryhmän (CMT) jäsenille.				
Alueen kriisitilanteen johtamiseen on suunniteltu tila (johtamispaikka) johon on ennalta varattu tarpeelliset välineet ja viestiyhteydet.				
Luettelo keskeisten viranomaisten ja sidosryhmien yhteyshenkilöistä ja -tiedoista on laadittu.				
Luettelo keskeisten tiedotusvälineiden yhteyshenkilöistä ja -tiedoista on laadittu.				
Kriisiviestintäsuunnitelma sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen on laadittu.				

TULOSKRITEERI 4

Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 4: VALMIUS KRIISINHALLINTAAN				
Alueen edustajat tekevät yhteistyötä paikallisen pelastuslaitoksen kanssa ja tapaavat säännöllisesti.				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin kysymyksiin, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>				
ARVIO PAIKALLISTASON TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 4 OSALTA				Kyllä / Ei:

Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet	
TULOSKRITEERI 5: SISÄINEN ARVIOINTIMENETTELY					
TULOSKRITEERI 5	Paikallistason kriisinhallintasuunnitelma tarkastetaan, arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti seuraavissa tapauksissa: <ul style="list-style-type: none"> - Nimetyt vastuuhenkilöt vaihtuvat - jos toiminnassa on merkittäviä muutoksia (uusi malminetsintäalue, laajennus) - Toimintaan liittyvien turvallisuus- ja/ tai pelastussuunnitelmien päivitysten yhteydessä kerran vuodessa. 				
	Kriisinhallintasuunnitelman mukainen viestintä- ja ilmoitusjärjestelmä testataan vähintään kahdesti vuodessa.				
	Paikallistason kriisinhallintasuunnitelma on annettu yhtiön käyttöön.				
	Kriisinhallintaryhmän uudet jäsenet perehdytetään kriisinhallintasuunnitelmaan ryhmään liittymisen yhteydessä, perehdytykset kirjataan koulutusrekisteriin.				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason kysymyksiin, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>				
ARVIO PAIKALLISTASON TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 5 OSALTA				Kyllä / Ei:	

Kysymys		Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 6: KOULUTUS JA HARJOITUKSET					
TULOSKRITEERI 3	Paikallistasolla järjestetään vuosittain kriisinhallintaharjoitus, jossa harjoitellaan kriisinhallintaryhmän toimintaa sekä testataan paikallisen kriisinhallinta-suunnitelman toimivuutta ja ilmoitus- ja viestintäyhteyksiä.				
	Täysimittainen kriisinhallintaharjoitus järjestetään joka kolmas vuosi yhteistyössä paikallisten viranomaisten ja/tai sidosryhmien kanssa kolmen vuoden välein.				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" tähän kysymykseen, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>				
ARVIO PAIKALLISTASON TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 6 OSALTA					Kyllä / Ei:

Kysymys		Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja todisteet
TULOSKRITEERI 7: JÄLKIVALMIUS					
TULOSKRITEERI 7	Yritys on kartoittanut malminetsinnän päättymisestä mahdollisesti koituvat riskit.				
	Yrityksellä on kaikkien sidosryhmien tiedot ajan tasalla.				
	Yrityksellä on nimetty yhdyshenkilö, joka huolehtii mahdollisiin sidosryhmien yhteydenottoihin vastaamisesta jälkihoidon aikana ja sen jälkeen.				
	Yrityksellä on kriisinhallintasuunnitelma ongelmatilanteiden varalle.				
	Yrityksen työntekijät on koulutettu mahdollisia ongelmatilanteita varten.				
	Yritys tekee tarkkailukäyntejä määräajoin.				
	Turvallisuusohjeistus ja viestintävälineet ovat riittävät				

<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason kysymyksiin, merkitse tämän tuloskriteerin arvoksi "Kyllä". Muussa tapauksessa merkitse "Ei".</i>	
ARVIO PAIKALLISTASON TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 7 OSALTA	Kyllä / Ei: